

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

De langstlevende echtgenoot : een vergelijking van de positie van de langstlevende echtgenoot in het Marron-erfrecht met de positie van de langstlevende in het Caraïbisch en het Surinaams erfrecht

Veira, M.A.

Publication date
2006

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Veira, M. A. (2006). *De langstlevende echtgenoot : een vergelijking van de positie van de langstlevende echtgenoot in het Marron-erfrecht met de positie van de langstlevende in het Caraïbisch en het Surinaams erfrecht*. Wolf Legal Publishers.

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Hoofdstuk 7

De positie van de langstlevende Marron-echtgenoot vergeleken met de positie van de langstlevende Surinaamse echtgenoot

§ 1 INLEIDING

Bij de vergelijking van de positie van de langstlevende Marron-echtgenoot met de positie van de langstlevende Surinaamse echtgenoot zullen eerst de overeenkomsten en daarna de verschillen besproken worden. Gestart wordt met de overeenkomsten in het huwelijksvermogensrecht, vervolgens is het de beurt aan het afstammingsstelsel en tenslotte wordt het erfrecht bekeken. Dezelfde volgorde van rechtsgebied wordt gehanteerd bij de bespreking van de verschillen.

§ 2 DE OVEREENKOMSTEN IN HET HUWELIJKSVERMOGENSRECHT

A. De geldigheid van het huwelijk

Zowel in het Marron als in het Surinaams recht worden er voorwaarden gesteld voor een geldig huwelijk.

B. Bruidschat of huwelijksgift

De Marron-vrouw krijgt een bruidschat mee. De term bruidsschat wordt in het Surinaams huwelijksvermogensrecht niet gebruikt. Wel is een huwelijksgift bekend. Een gift is evenals een schenking, een handelen met de bedoeling om te bevorderen waardoor de schenker, ten koste van het eigen vermogen, de begiftigde verrijkt.³⁸¹ Deze huwelijksgift wordt niet als een huwelijksvoorwaarde beschouwd, maar als een schenking³⁸² evenals de Marrons de bruidsschat als een schenking van de bruidegom aan de bruid beschouwen. De bruidschat is dus geen huwelijksvoorwaarde - gift zonder welke het huwelijk niet door gaat - in de strikte zin des woord, maar een handeling die moet geschieden in de vorm die voor huwelijksvoorwaarden is voorgeschreven.

C. Verzorgingsplicht van echtgenoten

Marron-echtgenoten hebben evenals echtgenoten binnen het Surinaams recht de verplichting elkaar het nodige te verschaffen.

---

³⁸¹ Asser-Perrick 6 2002, nr. 194.

³⁸² Kraan 1994, p. 79-80.

§ 3 DE OVEREENKOMSTEN IN HET ERFRECHT

A. Het vereerfbaar vermogen

De roerende goederen behoren in beide systemen tot het privé-vermogen. Rechten op de grond en de schulden behoren in het Surinaams erfrecht ook tot het vermogen van de erflater.

B. De positie van de oudste broer – de "exécuteur testamentair"

De positie van de oudste broer in het Marron-erfrecht heeft zijn eigen bijzondere aard. Het vertoont overeenkomsten met de positie van de executeur-testamentair in het Surinaams recht.

De oom (MoBr) van de erflater heeft in het Marron-erfrecht een taak die deels overeenstemt met die van de executeur-testamentair: Het verrichten van handelingen die anders door de gezamenlijke erfgenamen zouden moeten worden verricht. De handelingen omvatten gezien de artikelen 1032 SBW-1050 SBW onder andere:

- het in bezit nemen van alle goederen van de nalatenschap;
- het doen opmaken van een boedelbeschrijving van de nalatenschap;
- het ten uitvoer leggen van de uiterste wil van de overledene;
- het uitkeren van legaten;
- verkoop van roerende goederen die aan bederf onderhevig zijn of die op een andere wijze niet zonder schade voor de boedel kunnen worden aangehouden;
- het invorderen van schulden die gedurende zijn bezit openvallen en opeisbaar zijn.

§ 4 DE VERSCHILLEN IN HET HUWELIJKSVERMOGENSRECHT

A. Polygamie

De Marron-man mag verschillende echtgenoten hebben. De Marron-vrouw mag maar een echtgenoot hebben. De Surinaamse man en vrouw mogen tegelijkertijd met maar één partner van het andere geslacht gehuwd zijn (artikel 80 SBW).

B. Gemeenschap van goederen

Door het huwelijk ontstaat er bij de Marrons geen vorm van een gemeenschap van goederen. Het huwelijk doet in het Surinaams recht een wettelijke gemeenschap van goederen ontstaan (artikel 168 SBW), tenzij er huwelijkse voorwaarden gemaakt zijn voor het huwelijk of tijdens het huwelijk gemaakt worden (artikel 190 SBW).

§ 5 VERSCHILLEN IN AFSTAMMING

A. *Verschillen in afstammingsysteem*

In het Marron-erfrecht wordt het beginsel van matrilineaire afstamming gehanteerd: de plaats van het individu in de afstammingslijn wordt bepaald aan de hand van de positie van de vrouw die zijn moeder is.³⁸³ Het Nederlands en Surinaams afstammingsysteem zijn echter bilateraal;³⁸⁴ de afstamming wordt gerekend van zowel de lijn van de vader als van de lijn van de moeder.

B. *Ontkenning van de wettigheid*

In het Marron recht is er geen sprake van een onderscheid tussen wettige en natuurlijke kinderen. In het Surinaams erfrecht is dit onderscheid er wel. Met dit onderscheid hangt ook de ontkenning van de wettigheid samen. Betwisting van de erkenning van een natuurlijk kind kan in het Surinaams recht door iedere belanghebbende, plaatsvinden (artikel 340 SBW). Vergelijken we de ontkenning van de wettigheid neergelegd in het SBW hiermee, dan merken we dat in het Surinaams recht de man slechts op de volgende gronden de wettigheid van een kind kan ontkennen:

- a. Indien het kind binnen 180 dagen na het huwelijk is geboren (art 304 SBW). Dit betekent dat het kind voor het huwelijk verwekt is. De man verliest zijn bevoegdheid om de wettigheid op deze grond te ontkennen als:
  1. hij voor het huwelijk van de zwangerschap heeft kennis gedragen;
  2. bij het opmaken van de geboorteakte tegenwoordig is geweest, die akte heeft ondertekend of verklaard heeft niet te kunnen tekenen;
  3. het kind niet levend ter wereld is gekomen.
- b. Indien de man in de natuurlijke onmogelijkheid verkeert om gemeenschap te hebben (art. 305 SBW). De oorzaken waaruit de onmogelijkheid tot gemeenschap bestaan zijn verwijdering en enig toeval. Bij natuurlijke onmogelijkheid uit hoofde van verwijdering moet de eiser aannemelijk maken dat er geen gemeenschap heeft plaatsgehad.³⁸⁵ Onder toeval wordt verstaan iedere andere oorzaak die zodanige gemeenschap volstrekt belet.³⁸⁶ Hieronder valt dus ook de incidentele onmogelijkheid tot gemeenschap ten gevolge van een ongeval.³⁸⁷
- c. Indien er sprake is van overspel en de geboorte van het kind voor de man verborgen is gehouden (art. 306 SBW)
- d. Indien het kind 306 dagen nadat het vonnis van de scheiding van tafel en bed kracht van gewijsde heeft gekregen (art 307 SBW) geboren is. De man hoeft al-

³⁸³ Kloos 1995, p. 213; Hastrup & Ovesen 1983, p. 225.

³⁸⁴ Hastrup & Ovesen 1983, p. 225.

³⁸⁵ HR 2 januari 1953, NJ 1953, 129; HR 2 februari 1962, NJ 1962, 158.

³⁸⁶ Asser- Wiarda 1957, p. 461.

³⁸⁷ Rb. s'-Gravenhage 1 november 1927, NJ 1927, 1729.

leen dit vonnis te overleggen en is niet gehouden tot verder bewijs. De moeder heeft hier wel de mogelijkheid tot tegenbewijs.³⁸⁸

Verder verschillen in het Surinaams recht de bevoegdheden van de man en de vrouw:

- Alleen de gescheiden vrouw en de weduwe kunnen een vordering instellen voor de ontkenning van de wettigheid. De gehuwde vrouw heeft geen actie, terwijl zowel de gehuwde als de gescheiden man een actie hebben.
- De vrouw kan alleen van kinderen geboren binnen 306 dagen na ontbinding van het huwelijk of na de dood van de echtgenoot het vaderschap van haar echtgenoot ontkennen, terwijl de man deze actie kan instellen zowel van kinderen die tijdens het huwelijk als na de ontbinding van het huwelijk geboren zijn.³⁸⁹

De Marrons bieden aan anderen dan de vader of moeder van het kind, niet de mogelijkheid om de afstamming van het kind te betwisten. Afstamming van het kind ingeval het de vader betreft, heeft geen invloed op de bepaling van de erfgenamen in het Marron-erfrecht.

C. Verzorgingsverplichting ouders – kinderen

De verzorgingsverplichting van het kind berust bij de Marrons in de eerste plaats bij de moeder en haar afstammingsgroep. De verzorgingsverplichting van het kind berust in het Surinaams erfrecht bij de vader en de moeder. Bij de Marrons ontbreekt er een afdwingbare verzorgingsverplichting van de vader naar het kind toe, terwijl deze er in het Surinaams recht wel is (artikel 342k, 351, 379, 380 SBW).

§ 6 VERSCHILLEN IN HET ERFRECHT

A. De erfgenamen

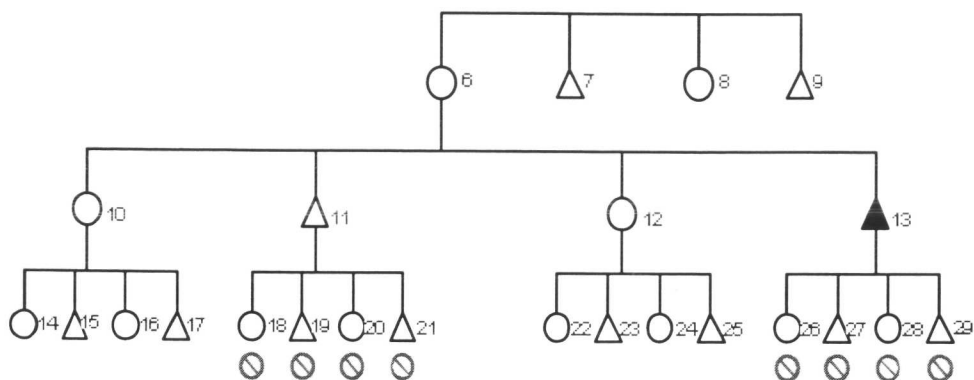
Aan de kinderen, die niet tot de beë van de vader (13) behoren, en aan aange-trouwden of andere derden met wie de erflater een goede band had, kan als aandenken een kleine schenking gedaan worden. De kinderen van de mannelijke erflater (26, 27, 28 en 29) worden evenals zijn broers kinderen (18, 19, 20 en 21), niet tot de erfgenamen gerekend (zie figuur 7).

---

³⁸⁸ Meye 1998, p. 8-15.

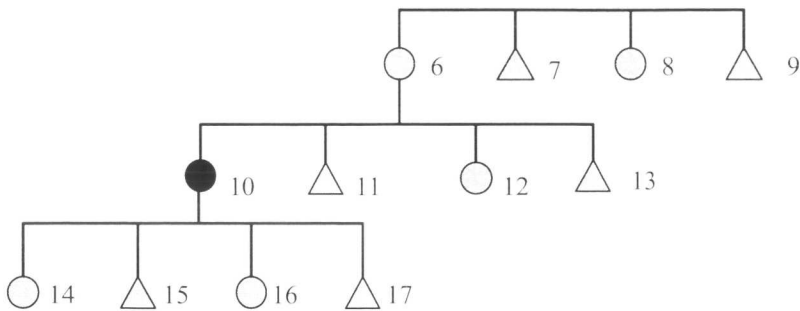
³⁸⁹ Meye 1998, p. 33-34.

Figuur 7:

De echtgenote erft niet en er worden aan haar ook geen schenkingen gedaan. Er wordt van uitgegaan dat zij tijdens het leven reeds hetgeen haar toekomt heeft gehad. Moest nog nakoming plaatsvinden aan de langstlevende echtgenoot dan vindt dat wel plaats. Als er bijvoorbeeld aan de vrouw als huwelijksgeschenk een hut in haar dorp gegeven zou worden, maar dit door omstandigheden niet heeft plaats gehad, dan wordt deze hut na beëindiging van het huwelijk alsnog voor haar gebouwd door familie van de man.

Indien een Marron-vrouw komt te overlijden erven haar kinderen, haar broers en zusters van moederszijde, haar moeder, haar ooms (MoBr) en tantes (MoZu). In Figuur 3 overlijdt 10. Zij heeft als erfgenamen haar kinderen 14, 15, 16 en 17, haar broers en zuster 11, 12, 13, haar moeder, ooms (MoBr) en tantes (MoZu) 6, 7, 8 en 9.

Figuur 3:³⁹⁰

De echtgenoot erft niet en er worden aan hem ook geen schenkingen gedaan. In het Surinaams erfrecht daarentegen erven echtgenoten wel van elkaar als er geen testament wordt gemaakt. In testamenten wordt hiervan slechts zelden afgeweken. De kinderen erven in het Surinaams ab intestaat-erfrecht zowel van hun vader als van hun moeder.

B. Vererfbaar vermogen

In het Marronrecht heeft het vermogen dat erfrechtelijk overgedragen kan worden een andere betekenis dan in het Surinaams recht: alleen de roerende goederen die bij de dood in het feitelijk bezit van de erflater zijn, komen voor erfopvolging in aanmerking. In het Surinaams recht komen voor erfopvolging in aanmerking: goederen, rechten en rechtsvorderingen (artikel 862 lid 1 SBW).

C. Bepaling grootte van het aandeel

De taak die de broer in het Marron-erfrecht na overlijden van de erflater heeft, omvat ook de bepaling van de grootte van het aandeel van de erfgenamen. In het Surinaams erfrecht is de grootte van het aandeel van de erfgenamen voor het overlijden reeds vastgelegd.

D. Testamentair erfrecht

In het bijzijn van twee getuigen kan de Marron erflater hebben bepaald dat een aantal goederen na zijn dood dat een bepaalde persoon moeten toekomen. Ingeval hetgeen toegezegd is een voordeel is, dat in iets anders dan het geheel of een evenredig deel van het vermogen bestaat, zou gesproken kunnen worden van een legaat.³⁹¹ Echter zouden de erfgenamen dan de plicht hebben om de legaten aan le-

³⁹⁰ Deze figuur is dezelfde als die onder nr. 3 is opgenomen, zodat ik ervoor heb gekozen, deze figuur ook figuur 3 te noemen. Ik zal deze gedragslijn ook in de onderstaande passages aanhouden.

³⁹¹ Artikel 984 SBW zegt over het legaat: " Een legaat is een bijzondere schikking, waarbij de erflater aan een of meer personen zekere bepaalde goederen geeft, of wel al zijn goederen van een

gatarissen uit te keren (art. 986 SBW). In het Marron-erfrecht kan degene die de nalenschap verdeelt, bepalen dat hetgeen anders dan volgens de traditionele regels is nagelaten, niet aan de betreffende derde wordt toegewezen. De derde heeft geen doeltreffend verweer tegen een dergelijke beslissing. Daarom wordt over het algemeen niet vaak een voorziening na de dood voor een derde getroffen. Er is dus in het Marron-erfrecht geen sprake van testamentair erfrecht zoals wij dit in het Surinaamse erfrecht kennen (artikel 859 jo 902 SBW), daar er geen plicht op de erfgenamen rust om de legaten uit te keren en omdat legatarissen geen verweer hebben indien dit legaat niet wordt uitgekeerd.

E. Rechten op de grond

Rechten op de grond behoren in het Marronrecht alleen tot het gemeenschappelijk vermogen. In het Surinaams recht kunnen rechten op de grond ook tot het privévermogen behoren.

F. Schulden

Schulden horen bij de Marrons niet tot het vermogen, terwijl de schulden in het Surinaams recht wel tot het vermogen behoren. De schuld van de overledene wordt bij de Marrons gezien als een hoogstpersoonlijke afspraak tussen de overledene en de schuldeiser die niet voor vererving vatbaar is.

Marron-echtgenoten hebben geen verplichting tot samenwoning met elkaar, terwijl in het Surinaams recht (artikel 880b SBW) ervan uit wordt gegaan dat man en vrouw gedurende het leven met elkaar in één huis wonen. De basis van deze gedachte is artikel 158 lid 1 SBW: "Echtgenoten zijn jegens elkaar tot samenwoning verplicht, tenzij gewichtige redenen zich hiertegen verzetten." De Marron-echtgenoot heeft de verplichting om voor zijn vrouw een hut te bouwen en haar te voorzien van het keukengerei, de hangmatten en pangi (kleding) die zij nodig heeft. De hut is van de vrouw. Hij behoort niet tevens in mede-eigendom aan de man toe. De inboedel is eveneens van de vrouw. Komt deze vrouw te overlijden dan erft haar echtgenoot de inboedel niet en mag hij die niet tot zich nemen. De man bouwt eveneens zijn eigen hut, waarin hij zijn eigen goederen heeft. Deze goederen erft de vrouw niet. Indien man en vrouw vanwege bijzondere omstandigheden, zoals bijvoorbeeld ouderdom vaker in elkaars hut verblijven ontstaat er ook geen vorm van mede-eigendom. De erfgenamen van degene van wie de hut is, eigenen zich de hele nalenschap toe als de erflater komt te overlijden. De goederen van de langstlevende echtgenoot zitten dan ook hier tussen.

Als we de vergelijking van de vermogensrechtelijke positie van de langstlevende Marron-echtgenoot met de vermogensrechtelijke positie van de langstlevende Surinaamse echtgenoot overzien, merken we dat het huwelijk met de andere echtgenoot en het overlijden van die echtgenoot bij de Marrons een te verwaarlozen in-

---

zekere soort, als, bijvoorbeeld, al zijn roerende of onroerende goederen, of het vruchtgebruik van alle of van een gedeelte van zijn goederen."

vloed op de vermogensrechtelijke positie van de langstlevende echtgenoot hebben. Het huwelijk en overlijden hebben op de vermogensrechtelijke positie van de Surinaamse (langstlevende) echtgenoot wel een behoorlijke invloed daar bij het huwelijk over het algemeen het vermogen van beide echtgenoten tezamen een gemeenschappelijk vermogen wordt waar beiden evenveel recht op hebben en vanwege het feit dat de Surinaamse langstlevende echtgenoot een kinsdeel erft van de nalatenschap van de andere echtgenoot en de inboedel van de gezamenlijke woning tot zich mag nemen. Vanuit deze optiek bezien zou gezegd kunnen worden dat de Surinaamse echtgenoot als gevolg van de positie van echtgenoot materieel beter verzorgd achterblijft. Kijken we naar de wijze van overerving bij de Marrons, dan zien we dat de positie van moeder of zuster, de vrouw recht geeft op materiele verzorging van leden van de matrilineaire groep waar zij toe behoort. De Marronvrouw heeft in feite het huwelijk niet nodig voor de tegemoetkoming in de verzorgingsbehoeften. Daar het volgens de statistieken vooral de vrouwen zijn die tot de langstlevende echtgenoten behoren en gezien het feit dat de materiële verzorgingsbehoefte door de rolverdeling van man en vrouw vooral ging om de materiële verzorging van de vrouw vind ik dat beide systemen op hun eigen wijze tegemoet komen in die behoeften tot verzorging van de langstlevende echtgenoot.